

MARKNADSDOMSTOLEN

DOM

2003:2

2003-01-24

Dnr A 1/02

**ÖVERKLAGAT
AVGÖRANDE**

Stockholms tingsrätts, avd. 4, dom 2001-12-18
i mål nr T 10594-99, se bilaga (ej bilagd här)

KLAGANDE

Uponor AB, 556548-9738, Industrivägen 1,
513 81 FRISTAD
Ombud: advokaten Per Rönström, Advokatfirma Lindh
Stabell Horten KB, Box 7315, 103 90 STOCKHOLM

MOTPART

Konkurrensverket, 103 85 STOCKHOLM

SAKEN

Konkurrensskadeavgift

DOMSLUT

1. Marknadsdomstolen fastställer tingsrättens domslut.
2. Marknadsdomstolen lämnar Uponor AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader i Marknadsdomstolen utan bifall.

YRKANDEN M.M.

Uponor AB (Uponor) har yrkat att Marknadsdomstolen med undanröjande av tingsrättens dom ogillar Konkurrensverkets talan samt tillerkänner Uponor yrkad ersättning för sina rättegångskostnader vid tingsrätten.

Konkurrensverket har bestritt ändring.

Uponor har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Marknadsdomstolen.

GRUNDER OCH UTVECKLING AV TALAN

Parterna har åberopat samma grunder och i huvudsak utvecklat sin talan på samma sätt som vid tingsrätten enligt dess dom, dock med nedan angivna tillägg och preciseringar.

Konkurrensverket

Konkurrensverket hävdar inte längre att det påstådda samarbetet ledde till någon begränsning av konkurrensen och inte heller att bolagen inom ramen för samarbetet beslutat om en begränsning eller ett förbud för KWH PIPE Sverige AB (KWH) att sälja PVC-rör i Sverige, utan gör numera endast gällande att den frågan diskuterats mellan bolagen. Beträffande ett påstått möte mellan Uponor och Aktiebolaget Svenska Wavin (Wavin) under år 1993 har verket justerat tidpunkten från den 14 oktober till någon gång mellan den 12 och 14 oktober (s. 12 i tingsrättens dom).

Uponor

Uponor AB var under den i målet aktuella tidsperioden ett av flera dotterbolag till Uponor Rör AB, som i sin tur var ett dotterbolag till Oy Uponor Ab. Även Vårgårda Plast AB (Vårgårda) var ett dotterbolag till Uponor Rör AB. Anledningen till att Uponor under Konkurrensverkets utredning, förutom sin egen omsättning, redovisade även Vårgårdas omsättning var att verket begärde in dessa uppgifter.

Uponors inställning var att såväl försäljningsvolymerna som priser skulle regleras av marknadskrafterna. Den begäran som framfördes från KWH om samarbete bl.a. i form av uppdelning av objekt, avböjdes från Uponors sida.

BEVISNING

T. B., J-Å. E. och P. B. har hörts på nytt i Marknadsdomstolen och lämnat väsentligen samma uppgifter som redovisats i tingsrättens dom. P. B. har emellertid här uppgett att han inte tror sig ha skrivit den handskrivna anteckning där företagen betecknats med siffror i stället för sina företagsnamn (s. 43 i tingsrättens dom).

Bandupptagningarna av förhören vid tingsrätten med R. J., B. M., F. B. och B. O. har spelats upp.

Parterna har åberopat i huvudsak samma skriftliga bevisning som vid tingsrätten.

DOMSKÄL

Konkurrensverket har i målet gjort gällande att Uponor överträtt förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 6 § konkurrenslagen (1993:20) (KL). Överträdelsen har enligt verket inneburit att Uponor och de två andra svarandebolagen vid tingsrätten bl.a. kommit överens om en uppdelning av marknaden och om gemensamma pris- och rabattnivåer. Uponor har genomgående bestritt Konkurrensverkets påståenden.

Utredningen i Marknadsdomstolen är i allt väsentligt densamma som vid tingsrätten.

Konkurrensskadeavgift är en offentlighetsrättslig ekonomisk sanktion och när Konkurrensverket för talan om utdömmande av en sådan avgift ankommer det därför på verket att lägga fram en utredning som tydligt visar att konkurrenslagen har övertratts på det sätt som verket gör gällande. I Marknadsdomstolens avgörande MD 2002:21 (AGA Gas AB mot Konkurrensverket) ogillades Konkurrensverkets talan om konkurrensskadeavgift då den framlagda utredningen i olika avseenden ansågs vara otillräcklig (jfr även EG-domstolens domar den 31 mars 1993 i mål nr C 89/85 m.fl., Åhlström Osakeyhtiö m.fl. mot Kommissionen (svensk specialutgåva, volym 14, s. 111, punkt 127) och den 8 juli 1999 i mål nr C-235/92 P, Montecatini mot Kommissionen (REG 1999, s. I-4539, punkt 179)).

När det gäller värderingen av bevisningen i detta fall ansluter sig Marknadsdomstolen i allt väsentligt till den analys och den bedömning som tingsrätten har gjort. Marknadsdomstolen vill i sammanhanget även peka på följande förhållanden. Att de uppgifter som T. B. och J-Å. E. lämnat är riktiga stöds framför allt av de anteckningar som upprättats vid eller i anslutning till olika möten. Anteckningarna är i flera fall utformade som tabeller eller liknande där uppgifter om sålda volymer under olika tidsperioder finns redovisade för de olika bolagen. I vissa av dem anges också respektive bolags marknadsandel. Mycket av det som anges i anteckningarna återfinns i bl.a. Uponors månadsrapporter. I några av dem nämns också uppgifter om framtida rabatt- och prisnivåer. Att det, som P. B. hävdade, skulle ha varit fråga

om ett utbyte av gamla uppgifter om försäljningsvolymerna framstår därför inte som trovärdigt. Både innehållet i och utformningen av anteckningarna stämmer således väl överens med vad T. B. och J-Å. E. har berättat. I likhet med tingsrätten anser Marknadsdomstolen att T. B:s och J-Å. E:s berättelser skall läggas till grund för bedömningen och att det genom deras uppgifter är visat att det mellan de tre aktuella bolagen under tiden från den 1 juli 1993 till i vart fall sommaren 1995 funnits ett avtal om fördelning av andelar av företagets sammanlagda försäljning av PE-tryckrör, att det skapats rutiner för att iaktta överenskommelsen genom att regelbundet utbyta information och genom att komma överens om priser och rabatter och justera marknadsandelar.

Som tingsrätten angett har begreppet avtal i 6 § KL en vidsträckt innebörd. Det krävs således inte att det är fråga om ett civilrättsligt bindande avtal, utan även andra former av samarbete där ett företag åtar sig att begränsa sin frihet att agera på marknaden utgör avtal i KL:s mening (se prop. 1992/93:56 s. 71). Uponors samarbete med de två andra bolagen utgör enligt Marknadsdomstolens mening otvivelaktigt ett avtal i konkurrensrättslig mening. Samarbetet har rört frågan om hur företagen skulle agera på marknaden för PE-tryckrör i Sverige och måste ses som en fortlöpande överträdelse.

En förutsättning för att avtalet skall omfattas av förbudet i 6 § KL är vidare att det har haft till syfte att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på ett märkbart sätt eller att det gett ett sådant resultat. Som nämnts tidigare gör Konkurrensverket inte längre gällande att samarbetet gav något resultat. Det är emellertid tillräckligt att avtalet haft ett konkurrensbegränsande syfte. Bedömningen skall, som tingsrätten angett, göras utifrån avtalets objektiva syfte. Ett avtal som innebär att konkurrenter delar upp marknaden och kommer överens i fråga om pris- och rabattnivåer måste objektivt antas syfta till att konkurrensen skall hindras, begränsas eller snedvridas. Enligt Marknadsdomstolens mening är det uppenbart att det i målet aktuella avtalet har haft ett konkurrensbegränsande syfte.

Tingsrätten har funnit, vilket också parterna i målet är ense om, att den relevanta produktmarknaden i målet utgörs av rör och rördelar i plast samt substitut och att den relevanta geografiska marknaden utgörs av hela Sverige. Det kan visserligen ifrågasättas om inte produktmarknaden givits en alltför vid definition, men det saknas underlag för att bestämma denna på annat sätt än tingsrätten har gjort. Marknadsdomstolen gör därför ingen annan bedömning i fråga om den relevanta marknaden. Parterna har haft något olika uppfattning om hur stor marknadsandel Uponor, KWH och Wavin tillsammans hade; enligt Uponor uppgick

den till cirka 30 procent medan Konkurrensverket gjort gällande att den uppgick till mellan 33 och 40 procent. Under alla förhållanden kan det konstateras att företagets sammanlagda marknadsandel är tillräckligt hög för att avtalet redan på grund härav får anses märkbart konkurrensbegränsande. Det förhållandet att företagets samarbete endast rört vissa slags produkter på produktmarknaden förändrar inte detta.

Marknadsdomstolen instämmer i tingsrättens bedömning att Uponors överträdelse har skett uppsåtligt och att överträdelsen inte är att betrakta som ringa. Förutsättningar föreligger således att ålägga Uponor att betala konkurrensskadeavgift.

Konkurrensverket har gjort gällande att även en del av det i Uponorkoncernen ingående bolaget Vårgårdas omsättning bör räknas med vid bestämmandet av konkurrensskadeavgiften. Vårgårda var vid den i målet aktuella tiden ett systerbolag till Uponor. Verket har därvid pekat på att Vårgårdas huvudsakliga verksamhet utgjordes av intern försäljning till Uponor och att det, i enlighet med den s.k. ekonomiska enhetens princip, är möjligt att ålägga ett moderbolag konkurrensskadeavgift för överträdelser som begåtts av ett dotterbolag.

Av 27 § KL följer att konkurrensskadeavgiften inte får överstiga tio procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår. Det är emellertid bara det berörda företagets omsättning som avses. Om företaget ingår i en koncern är det, till skillnad från vad som gäller inom EG-rätten, inte möjligt att medräkna hela koncernens omsättning (se prop. 1992/93:56 s. 92f). En annan sak är att det i vissa fall är möjligt att ett moderbolag kan få svara för överträdelser som ett dotterbolag gjort sig skyldig till. Vid fastställandet av konkurrensskadeavgiften för Uponor skall alltså inte Vårgårdas omsättning ingå i beräkningsunderlaget.

När konkurrensskadeavgiften fastställs skall enligt 28 § första stycket KL hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är, hur länge den pågått, och andra försvårande eller förmildrande omständigheter av betydelse för att bedöma överträdelsen.

Konkurrensverket har som en försvårande omständighet hävdatt att Uponor haft en ledande roll i samarbetet på så sätt att bolaget varit drivande och även haft vissa samordnande uppgifter genom J. K. Utredningen ger emellertid snarare vid handen att samtliga bolag i olika uppkommande frågor tagit initiativ till åtgärder för att bevaka sina intressen. Av T. B:s och J-Å. E:s uppgifter framgår att företagen turades om att arrangera olika möten och att det redan långt tidigare synes ha funnits någon slags överenskommelse mellan Uponors och

KWH:s moderbolag. Vidare är det som framkommit om J. K:s roll i samarbetet vagt. Marknadsdomstolen anser därför inte att utredningen visar att Uponor skulle ha tagit initiativ till eller på annat sätt haft en ledande roll i samarbetet.

Uponor har som förmildrande omständighet framhållit att bolaget i full utsträckning medverkat i Konkurrensverkets utredning av överträdelsen. Vad som framkommit i denna del kan emellertid inte medföra en nedsättning av konkurrensskadeavgiften.

Den överträdelse som Uponor har gjort sig skyldig har innefattat såväl avtal om en uppdelning av marknaden som överenskommelser om pris- och rabattnivåer. Samarbetet har dessutom bedrivits relativt regelbundet under i vart fall två års tid. Trots att Vårgårdas omsättning inte skall beaktas och att det inte visats att Uponor haft en ledande roll i samarbetet, är överträdelsen av så allvarligt slag att det inte finns skäl att sätta ned den av tingsrätten bestämda konkurrensskadeavgiften. Tingsrättens domslut skall således fastställas.

Vid denna bedömning skall Uponors yrkanden om ersättning för rättegångskostnader i Marknadsdomstolen lämnas utan bifall.

På Marknadsdomstolens vägnar

Ingegerd Westlander

Ledamöter: Ingegerd Westlander, ordförande, Jan G Petersson, Per-Olof Edin, Jonas Häckner, Anders Stenlund och Barbro Wickman-Parak. Enhälligt

Sekreterare: Göran Söderström